

UCHWAŁA NR 0007.12.2022
RADY GMINY GOLESZÓW

z dnia 26 stycznia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Goleszów na lata 2021-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.) Rada Gminy Goleszów uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Goleszów na lata 2021-2026, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Goleszów.

§ 3. Traci moc uchwała Nr 0007.114.2021 Rady Gminy Goleszów z dnia 15 grudnia 2021r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Goleszów na lata 2021-2026.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Elżbieta Duraj

Załącznik do uchwały Nr 0007.12.2022
RADY GMINY GOLESZÓW
z dnia 26 stycznia 2022 r.

GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY GOLESZÓW
NA LATA 2021-2026

I. SPIS TREŚCI

II.	Wstęp.....	4
III.	Podstawy prawne opracowania Strategii.....	7
IV.	Proces uspołeczniania oraz słownik pojęć.....	9
1.	Proces uspołeczniania.....	9
2.	Słownik pojęć.....	9
V.	Wizja oraz cel strategiczny.....	10
VI.	Charakterystyka środowiska społecznego.....	12
1.	Wybrane dane statystyczne.....	12
	Tabela 1. Wybrane dane statystyczne Gminy Goleszów.....	12
	Tabela 2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku.....	13
	Tabela 3. Struktura placówek oświatowych w gminie.....	13
	Tabela 4. Ilość osób otrzymujących pomoc społeczną – liczba świadczeniobiorców....	14
	Tabela 5. Bezrobotni w Gminie.....	14
	Tabela 6. Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej...	15
VII.	Diagnoza Problemów Społecznych.....	16
1.	Wstęp.....	16
2.	Wnioski i rekomendacje.....	16
	Problem alkoholowy.....	17
	Problem nikotynowy.....	20
	Problem narkotykowy.....	22
	Problem przemocy.....	23
	Inne problemy społeczne.....	25
VIII.	Analiza SWOT oraz dane prospektywne.....	27
1.	Analiza SWOT.....	27

2.	Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii).....	34
IX.	Cel główny strategii, cele strategiczne i ich realizacja.....	37
1.	Cel główne strategii.....	37
2.	Cele strategiczne i ich realizacja.....	38
X.	System zarządzania i aktualizacji strategii.....	41
	Podmioty zarządzające realizacją strategii.....	41
	Instrumenty realizacji strategii.....	41
	Ramy finansowe.....	42
	Monitoring i ocena wdrażania strategii.....	42
	Aktualizacja strategii.....	44

II. WSTĘP

*„Od problemów nie należy uciekać,
tylko je rozwiązywać.”*

(P.Ch. Cast)

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, każda gmina w Polsce ma obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podstawową intencją tworzenia takiej strategii jest wskazanie działań o charakterze planistycznym, których głównym celem jest dążenie do integracji osób (mieszkańców) i rodzin zamieszkujących daną gminę. Wskazana integracja ma w tym kontekście szerokie - społeczne znaczenie, które należy definiować jako dążenie do zespolenia i zharmonizowania mieszkańców danej społeczności lokalnej, poprzez intensyfikację ich kontaktów. Szczególną uwagę w procesie konsolidacji społecznej zwraca się na osoby, które chcą zmieniać siebie oraz swoje otoczenie, jak również osoby dotknięte różnego rodzaju dysfunkcjami.

Warto, w tym miejscu przytoczyć definicję pojęcia „problem społeczny” – która w ujęciu R. Marisa określona została jako: *„ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”*¹. Z kolei, według K. Frysztackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru².

W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest zjawiskiem niepożądanym,
- wywołuje krytykę znacznej liczby ludzi,
- jest zjawiskiem możliwym do przezwyciężenia,

¹ K. Frysztacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

² K. Frysztacki, Problemy społeczne [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205.

- można go przewyciężyć przez zbiorowe działanie.

Realizacja celu, jaki wynika z konieczności stworzenia strategii, gmina może uzyskać przy wykorzystaniu posiadanej infrastruktury, poprzez jej rozbudowę, bądź wykorzystanie infrastruktury należącej do innych podmiotów w drodze porozumień. Szczególne znaczenie ma także współpraca z podmiotami niepublicznymi, w tym organizacjami pozarządowymi.

W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie ostatnich lat jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. To właśnie ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych. U wielu osób, zwłaszcza w okresie transformacji ustrojowej i gospodarczej następuje spiętrzenie problemów prowadzące do apatii, wycofania się, alienacji. W konsekwencji, bardzo często pożądane staje się stworzenie profesjonalnego systemu edukacji i aktywizacji obywatelskiej ze szczególnym uwzględnieniem udziału społeczeństwa w spotkaniach integracyjno-kulturalnych. Kolejnym obszarem projektowania działań rozwiązujących problemy społeczne jest pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Część osób, mimo pomocy w wyżej wymienionych obszarach, dalej ma problemy. Przyczyną takiego stanu są najczęściej problemy związane z nadużywaniem środków psychoaktywnych (alkohol bądź narkotyki).

Wobec powyższego, uznać należy, iż w polskich realiach problemami społecznymi, jakie najczęściej i najsilniej dają o sobie znać są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Problemy te wymagają różnego rodzaju działań oraz indywidualnego podejścia. Nie sposób jednak nie dostrzec, że część z nich może się wzajemnie przenikać i łączyć (i w rzeczywistości tak niestety jest). Priorytetem jest oczywiście przeciwdziałanie tego rodzaju zagrożeniom, ale także podejmowanie działań prowadzących do ograniczania tych problemów w miejscach gdzie one już występują. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w środowisku lokalnym powinna zatem zajmować się działaniem w obszarach:

- edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej,
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Osoba lub rodzina „z problemami”, której udzielono pomocy w tych obszarach, będzie bardziej zmotywowana do aktywności w życiu społecznym z adekwatnym poczuciem

wartości, mająca świadomość współodpowiedzialności za rozwiązywanie problemów, które spotkała.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W ogólnym rozumieniu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej. Istotą strategii jest zatem dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.

Reasumując, można stwierdzić, że Strategia stanowi instrument umożliwiający podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii. Trzeba jednak zaznaczyć, że strategia jest dokumentem „żywym”, co wynika ze zmienności oraz stopnia nasilenia poszczególnych problemów społecznych.

III. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.). Ustawa o pomocy społecznej określa:

1. zadania w zakresie pomocy społecznej,
2. rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich przydzielania,
3. organizację pomocy społecznej,
4. zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119, ze zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 111, ze zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r., poz. 2407 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877, ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249),

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100, ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 176),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r., poz. 573, ze zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r., poz. 685),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1285, ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057, ze zm.).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Dokumentami, na których oparta została niniejsza Strategia, są także:

- Strategia Rozwoju Gminy Goleszów na lata 2016-2026,
- Diagnoza Problemów Społecznych na terenie Gminy Goleszów,
- Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2019.

IV. PROCES USPOŁECZNIANIA ORAZ SŁOWNIK POJĘĆ

1. Proces uspołeczniania

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **programowanie** – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów,
- **subsidiarność** – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu,
- **partnerstwo** – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej,
- **koncentracja** – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W niniejszej Strategii zostały uwzględnione wszystkie 4 zasady.

2. Słownik pojęć

- WIZJA - dokąd zmierzamy, kim chcemy się stać, w imię jakich wartości działamy,
- MISJA – sens naszego istnienia i działania,
- PRIORYTETY – najważniejsze cele, pierwszoplanowa sprawa (zgodnie z nomenklaturą NSRR),
- CELE (KIERUNKI STRATEGICZNE) – opisują pożądane zmiany struktury powiązań i jakości w podsystemach rozwoju,
- ZADANIA – upodmiotowiony harmonogram działań (programów, czasów).

V. WIZJA ORAZ CEL STRATEGICZNY

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy Goleszów, jaki jednostka (samorządu) oraz jej mieszkańcy (uczestnicy procesu planowania), chcieliby osiągnąć w ciągu kolejnych lat. Wizja określa bardzo ogólnie: dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

Odnosząc się do Strategii Rozwoju Gminy, należy przytoczyć ogólną wizję oraz misję sformułowane w tymże opracowaniu. I tak, misją jest „podnoszenie standardu życia mieszkańców, wzmacnianie swojej atrakcyjności dla biznesu oraz podnoszenie atrakcyjności turystycznej w harmonii i z wykorzystaniem posiadanych walorów oraz potencjału krajobrazowo-przyrodniczego”. Z kolei wizja została określona następująco:

GMINA GOLESZÓW – BRAMA BESKIDU ŚLĄSKIEGO

W perspektywie roku 2026 gmina Goleszów jest prężnym, zróżnicowanym gospodarczo zespołem wiejskim oferującym wysoki standard życia mieszkańców, połączony z atutami życia na wsi.

Gmina Goleszów, jako Brama Beskidu Śląskiego, jest rozpoznawalną regionalnie i transgranicznie marką w zakresie wspierania usług, przemysłu, przedsiębiorczości, jak i agroturystyki, sportu i rekreacji. Równocześnie gmina Goleszów oferuje dostęp do unikalnych walorów przyrodniczych.

Opisy te stanowią wyznacznik dla wskazania wizji i celu niniejszej Strategii, jak również sposobów realizacji.

Jednocześnie, należy zwrócić uwagę, że Strategia Rozwoju Gminy określa cztery cele strategiczne, spośród których cel numer jeden jest niezwykle istotny z perspektywy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych: „Wzmocnienie integracji społecznej, rozwoju kulturalno-społecznego oraz potencjału ludzkiego”. Do celu tego przypisane zostały cele szczegółowe, które zostaną wskazane w dalszej części niniejszej Strategii.

Wobec powyższego, w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Goleszów, wizję sformułowano w następujący sposób:

Gmina Goleszów jako miejsce przyjazne i otwarte dla mieszkańców, które oferuje wysoki standard życia mieszkańców, poprzez:

- zapewnienie profesjonalnej pomocy społecznej, efektywnie rozwiązującej problemy socjalne oraz bytowe mieszkańców, wspierającej osoby potrzebujące pomocy i sprzyjające ich rozwojowi,
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej,
- zapewnia i gwarantuje profesjonalną oraz efektywną pomoc w sytuacji zagrożenia dysfunkcjami społecznymi.

Celem strategicznym, a zarazem podstawowym (wyjściowym) jest opracowanie harmonijnego planu działania, spójnego z przedstawioną wizją, uwzględniającego szczegółowy podział na priorytetowe obszary.

VI. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

1. Wybrane dane statystyczne

TABELA 1. WYBRANE DANE STATYSTYCZNE GMINY GOLESZÓW

LP.	<i>DANE</i>	Jednostka	LATA	
			2018	2019
1	<u>Powierzchnia</u>	ha	6589	6589
	w tym:			
	Użytki rolne	ha	3937	3775
	Lasy	ha	1165	1117
2	<u>Zasoby mieszkaniowe</u>			
	Liczba mieszkań	liczba	151	155
	w tym:			
	Komunalne	liczba	141+10 socjalne	145+10 socjalne
3	<u>Infrastruktura</u>			
	Sklepy różne	sztuki	21	19
	Lokale gastronomiczne	sztuki	5	5

Źródło: Urząd Gminy

TABELA 2. STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU

GRUPA WIEKOWA		GMINA	
		OGÓŁEM	KOBIETY
2018 rok	12810		

Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	2551	1297
Wiek produkcyjny (19 – 56/65)	7317	3692
Wiek poprodukcyjny (powyżej 56/65)	2942	1853
2019 rok 12812		
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	2543	1289
Wiek produkcyjny (19 – 56/65)	7251	3653
Wiek poprodukcyjny (powyżej 56/65)	3018	1813

Źródło: Urząd Gminy

TABELA 3. STRUKTURA PLACÓWEK OŚWIATOWYCH W GMINIE

Liczba placówek	2017/2018	2018/2019
Placówki wychowania przedszkolnego	6	6
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	375	337
Szkoły podstawowe	4	4
Uczniowie szkół podstawowych	696	820
Szkoły gimnazjalne	1	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	153	76

Źródło: Urząd Gminy

TABELA 4. IŁOŚĆ OSÓB OTRZYMUJĄCYCH POMOC SPOŁECZNĄ – LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW

	2018 ROK	2019 ROK
LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW OTRZYMUJĄCYCH POMOC	186	195

(OGÓŁEM)		
W TYM ZADANIA WŁASNE	186	194
W TYM ZADANIA ZLECONE	1	2
LICZBA RODZIN	124	140
LICZBA OSÓB W RODZINACH	280	306

Źródło: dane GOPS

TABELA 5. BEZROBOTNI W GMINIE

	2018 ROK		2019 ROK	
	OGÓŁEM	KOBIETY	OGÓŁEM	KOBIETY
BEZROBOTNI	266	156	249	131
Z PRAWEM DO ZASIŁKU	<i>brak danych</i>			
ZAMIESZKALI NA WSI	266	156	249	131

Źródło: Urząd Gminy

TABELA 6. IŁOŚĆ OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ Z POWODU TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ

	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓŁU MIESZKAŃCÓW	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓŁU MIESZKAŃCÓW
	2018 rok			2019 rok		
UBÓSTWO	68	131	1,02	78	155	1,21
SIEROCTWO	0	0	0	0	0	0
OCHRONA MACIERZYŃSTWA	32	130	1,01	30	111	0,87
BEZDOMNOŚĆ	8	9	0,07	8	10	0,08
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	77	143	1,12	84	150	1,17
BEZRADNOŚĆ	33	107	0,84	39	126	0,98
DŁUGOTRWALA CHOROBA	77	115	0,90	76	116	0,91
ALKOHOLIZM	6	11	0,09	8	9	0,09
NARKOMANIA	1	4	0,03	1	1	0,007
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	3	3	0,02	4	6	0,05

VII. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Wstęp

Gmina Goleszów dysponuje osobnym dokumentem Diagnozy Problemów Społecznych na terenie Gminy. Dokument ten obejmuje takie problemy społeczne jak:

- problem uzależnień alkoholowych,
- problem nikotynizmu,
- problem przemocy domowej i rówieśniczej,
- problem uzależnień od narkotyków.

Kolejne etapy Diagnozy opierały się m.in. na przedstawieniu wyników badań wśród społeczności lokalnej, wraz z ich analizą. Warto zauważyć, że badaniu zostali poddani zarówno dorośli mieszkańcy, jak i dzieci i młodzież. W ostatnim etapie Diagnozy zawarte zostały wnioski i rekomendacje.

Wobec faktu, iż Diagnoza Problemów Społecznych stanowi odrębny dokument, w niniejszej Strategii przedstawione zostaną jedynie wnioski oraz rekomendacje.

2.Wnioski i rekomendacje

Celem badania było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących gminę Goleszów w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób pracujących w punktach sprzedaży napojów alkoholowych.

Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

- rozpoznanie sytuacji dorosłych mieszkańców gminy, ich opinii i postaw względem wybranych problemów społecznych,

- zapoznanie się z problemami uczniów w zakresie postaw i doświadczeń związanych z zagrożeniem alkoholem, narkotykami, papierosami oraz przemocą rówieśniczą lub domową, a także oceny poczucia bezpieczeństwa wśród wybranych osób,
- poznanie doświadczeń sprzedawców napojów alkoholowych związanych z wykonywanym przez nich zawodem, w szczególności sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim lub nietrzeźwym.

W oparciu o dokonaną analizę problemów społecznych zostały sformułowane rekomendacje.

1) PROBLEM ALKOHOLOWY

Problem alkoholowy jest istotny, gdyż znaczny odsetek mieszkańców (76,00%) spożywa alkohol. Jednak większość mieszkańców pije alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku (37,00%), a 4,00% osób pije codziennie. Większość mieszkańców jednorazowo wypija bezpieczne ilości alkoholu. Dodatkowo szczególną uwagę należy zwrócić na to, że 44,00% mieszkańców było świadkiem prowadzenia przez kogoś pojazdu pod wpływem alkoholu, a 7,89% mieszkańców przynajmniej raz prowadziło pojazd w stanie nietrzeźwości.

Zdarzyło się również, iż wykonywali swoje obowiązki służbowe będąc pod wpływem alkoholu (11,84% osób przyznało się do takiego zachowania, w tym 2,63% robi to często).

Problem alkoholowy wśród dzieci i młodzieży w gminie Goleszów jest niepokojący - spożycie alkoholu zadeklarowało 17,49% uczniów (w tym 15,74% dziewczynek i 19,35% chłopców). Warto zwrócić uwagę również na to, że znaczna część rodziców wiedząca o tym, że ich dzieci mają kontakt z alkoholem, nie zareagowała na tę informację. Należy kontynuować działania profilaktyczne, zapobiegające dalszemu rozwojowi problemu.

Rekomendowane działania profilaktyczne:

- a) realizacja kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, a także mechanizmów uzależnienia. W tym celu skuteczne mogą okazać się rozpowszechniane wśród mieszkańców ulotki, broszury lub rozmieszczone na terenie gminy plakaty i billboardy, aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców, warto rozpocząć nadawanie spotów reklamowych bądź audycji na temat problemu uzależnienia od alkoholu,
- b) zwiększenie skuteczności prowadzonych działań profilaktycznych poprzez kontynuowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, kontynuowanie organizacji szkoleń i kursów mających na celu

podnoszenie kompetencji zatrudnionej kadry oraz zaangażowanie tych podmiotów w prowadzenie kampanii społecznych; ważne przed przeprowadzeniem szkoleń jest przekazanie grupom, które mają być objęte szkoleniem, krótkich ankiet mających na celu zbadanie ich potrzeb szkoleniowych,

- c) realizację kampanii, która powinna uwzględniać również informację dla mieszkańców gminy, na temat możliwych form pomocy w przypadku uzależnienia od alkoholu (także jeśli chodzi o kogoś znajomego lub członka rodziny),
- d) zapobieganie rozwijaniu się uzależnienia u tych osób, które wypijają jednorazowo zbyt duże ilości alkoholu; zaleca się realizację kampanii mających na celu informowanie oraz edukowanie mieszkańców na temat konsekwencji spożywania dużych ilości alkoholu,
- e) realizację działań skierowanych zarówno do pracodawców, jak i pracowników, których celem będzie przedstawienie konsekwencji prawnych związanych z podejmowaniem pracy w stanie nietrzeźwym oraz zagrożeń wynikających z takiej sytuacji,
- f) szkolenia dla kadry kierowniczej w zakresie adekwatnego reagowania i interwencji wobec pracowników,
- g) realizację kampanii informacyjnej na temat konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu, w postaci ulotek, plakatów, a także filmów edukacyjnych, które będą przedstawiać historie ludzi skazanych za jazdę pod wpływem alkoholu i skutki tego zachowania,
- h) realizację zajęć profilaktycznych w szkołach (wśród starszych uczniów) na terenie gminy, poświęconych bezpieczeństwu na drogach, z uwzględnieniem właściwych zachowań i postaw wobec uczestnictwa w ruchu drogowym pod wpływem napojów alkoholowych,
- i) realizację kampanii informującej o skutkach picia w ciąży, jak również zapoznanie mieszkańców z tematyką FAS – alkoholowego zespołu płodowego i uświadomienie kobietom w ciąży konieczności unikania nawet śladowych ilości alkoholu,
- j) kontynuację działań o możliwie najszerszym spektrum, docierającym do wszystkich dzieci i młodzieży, w celu obniżenia liczby uczniów inicjujących we wczesnych latach picie alkoholu; skuteczne mogą okazać się np. profilaktyczne godziny wychowawcze,

w czasie których opiekunowie będą podejmować działania profilaktyczne (realizacja rekomendowanych programów, wykorzystanie źródeł multimedialnych, spotkania z ekspertami np. osobami pracującymi z uzależnionymi),

- k) zastosowanie w działaniach profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży strategii informacyjnej, w celu poszerzenia wiedzy na temat przyczyn i konsekwencji picia alkoholu oraz umożliwienia młodym ludziom podejmowania racjonalnych wyborów, popartych znajomością zagadnień związanych z używaniem napojów wysokoprocentowych, by działania z zakresu strategii informacyjnej, przynosiły oczekiwane rezultaty, powinny być realizowane przez kompetentne osoby, które cechuje wiarygodność, umiejętność wzbudzania zaufania wśród dzieci i młodzieży, budowania z nimi pozytywnej relacji. Przekazywane informacje, muszą być rzetelne oraz dostosowane do etapu rozwojowego uczniów. Przydatne mogą okazać się ulotki i plakaty rozpowszechniane wśród dzieci i młodzieży,
- l) rozpowszechnianie wśród uczniów informacji na temat form pomocy w przypadku posiadania w rodzinie osoby uzależnionej; ważną rolę w diagnozie dzieci dotkniętych tym problemem, odgrywają nauczyciele, wychowawcy i opiekunowie w placówkach, którzy poprzez obserwację i dyskretne wywiady powinni zwracać uwagę na symptomy świadczące o tym, że dziecko cierpi z powodu uzależnionego członka rodziny; pomocne mogą okazać się również warsztaty psychologiczne (np. podczas godzin wychowawczych) polegające na pracy nad samooceną, budowaniem zaufania, ćwiczeniem różnego rodzaju umiejętności potrzebnych do funkcjonowania w grupie, gry i zabawy pomagające w budowaniu więzi z innymi ludźmi, dające szansę na budowanie pozytywnego wizerunku własnego, a także wycieczki, które będą pomagać budować relacje interpersonalne i pokazywać weselszy, otwarty świat,
- m) realizację pogadanek dla rodziców, podczas których przekazana im będzie wiedza, na temat problemu picia napojów wysokoprocentowych, skutków wczesnej inicjacji alkoholowej wśród dzieci oraz możliwości jej zapobiegania; rodzice powinni zostać również przeszkoleni w zakresie reagowania w przypadku spożywania alkoholu przez dziecko; warto skorzystać z darmowego przewodnika „Jak rozmawiać z dzieckiem o alkoholu?” dostępnego na stronie trzymajpion.pl. istotne jest dotarcie do jak największej liczby rodziców,

- n) dalsze wykorzystywanie strategii alternatyw – angażowanie dzieci i młodzieży w atrakcyjne, bezpieczne aktywności (np. sportowe, artystyczne, plastyczne), które dopasowane będą do możliwości i potrzeb odbiorców,
- o) kontynuowanie podnoszenia kompetencji nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz osób pracujących w świetlicach celem zwiększenia efektywności działań.
- p) kontynuowanie realizacji zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży mających na celu budowanie więzi pomiędzy uczniami oraz poczucie bezpieczeństwa i zaufania, gdyż jest to czynnik, który chroni przed podejmowaniem zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież,
- q) inwestowanie w sprzęt i niezbędne materiały potrzebne do podwyższenia jakości działań,
- r) realizację działań, mających na celu zapobieganie wczesnej inicjacji alkoholowej przez dzieci i młodzież; przydatne w tym przypadku, będzie zastosowanie w działaniach profilaktycznych strategii edukacyjnej, która ma na celu rozwijanie ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych; zaleca się realizowanie ćwiczeń, gier psychoedukacyjnych, czy warsztatów, które będą rozwijały asertywność, uczyły nawiązywania relacji z innymi ludźmi, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów lub podnoszenia poczucia własnej wartości.

5) PROBLEM NIKOTYNOWY

Problem nikotynowy w gminie Goleiszów jest widoczny, ale nie przybiera dużych rozmiarów – 28,00% mieszkańców sięga po papierosy, a codziennie robi to 18,00% osób. Warto zwrócić uwagę na to, że znaczna część palących papierosy mieszkańców nigdy nie podjęło próby zerwania z nałogiem (32,14%). Jednakże cieszy fakt, że mieszkańcy mają świadomość negatywnych konsekwencji zdrowotnych wynikających z palenia papierosów – 61,00% mieszkańców ocenia palenie papierosów jako bardzo szkodliwe dla zdrowia.

Palenie papierosów przez dzieci i młodzież nie jest dużym problemem, ale warto rozpocząć działania profilaktyczne zapobiegające dalszemu rozwojowi problemu. 7,83% uczniów przyznało, że pali, jednak żaden z uczniów nie przyznał, iż pali regularnie. Niepojęty jest fakt, iż jest grupa młodych ludzi, której palenie papierosów wyszło poza fazę eksperymentowania i stało się regularną czynnością – 3,33% uczniów przyznało, iż w przeciągu ostatniego miesiąca paliło dziennie 20 i więcej papierosów.

Rekomendowane działania profilaktyczne:

- a) rozpowszechnianie ulotek, broszur i plakatów, na których znajdować się będą informacje zachęcające do rzucenia palenia oraz sposoby i metody, które mogą w tym pomóc,
- b) kontynuację działań profilaktycznych, wykorzystując przy tym strategię informacyjną, mającą na celu edukację mieszkańców z zakresu szkodliwości nikotyny na zdrowie palacza i osób w jego najbliższym otoczeniu,
- c) propagowanie wśród uczniów zdrowego stylu życia, poprzez przedstawianie korzyści za tym idących oraz możliwości ich osiągnięcia, a także poprzez rozpowszechnianie na ten temat ulotek, plakatów oraz zapewnianie uczniom możliwości uczestnictwa w zajęciach sportowych (warto dopilnować, aby uczestnictwo w zajęciach sportowych wiązało się również z nauką dzieci i młodzieży zasad Fair Play, współdziałania w grupie oraz zdrowego współzawodnictwa),
- d) przydatna w zapobieganiu podejmowania zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież może być realizacja programu rekomendowanego przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) – *Spójrz inaczej*; celem tego programu jest rozwijanie umiejętności psychospołecznych uczniów, tworzenie warunków do rozwoju umysłu, empatii i zdolności przyjmowania perspektywy drugiego oraz zachęcanie do zdrowego stylu życia poprzez zwiększanie wiedzy o własnym ciele, negatywnych wpływach społecznych oraz decyzjach prozdrowotnych.

3) PROBLEM NARKOTYKOWY

Problem zażywania substancji psychoaktywnych nie przybiera dużych rozmiarów wśród mieszkańców gminy Goleśzów. Do zażywania narkotyków przyznało się 10,00% mieszkańców, w tym 6,00% z nich zażywała te substancje jednorazowo. Jednakże zaleca się kontynuowanie działań profilaktycznych, by utrzymać tą pozytywną tendencję oraz zapobiegać możliwemu rozwojowi tego problemu.

Badanie wykazało, że kontakt z narkotykami lub dopalaczami miała nieznaczna część uczniów (0,78%). Uczniowie sięgają po tego typu substancje głównie z ciekawości, aby zaimponować w towarzystwie oraz by dobrze się bawić. Szczególnie popularną substancją

wśród młodych mieszkańców jest marihuana lub haszysz oraz „Kompot”. Oprócz tego część uczniów posiada niepełną wiedzę na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych, co wiąże się z koniecznością zastosowania szerokich działań profilaktycznych na poziomie uniwersalnym.

Rekomendowane działania profilaktyczne:

- a) działania profilaktyczne na poziomie uniwersalnym, dotyczące konsekwencji zdrowotnych, społecznych i prawnych zażywania narkotyków i dopalaczy, powinny mieć szeroki zasięg, który będzie możliwy do zrealizowania za pomocą kampanii informacyjno-edukacyjnej przy użyciu ulotek, plakatów i artykułów umieszczanych w lokalnej prasie, mediach oraz miejscach publicznych,
- b) rozpowszechnianie ulotek na temat możliwych form pomocy w przypadku doświadczania problemów z nadużywaniem lub uzależnieniem od środków psychoaktywnych; ulotki powinny być pozostawione w miejscach publicznych, takich jak: kościół, przychodnie itp.,
- c) prowadzenie działań profilaktycznych w szkole, mających na celu przekazywanie wiedzy na temat konsekwencji społecznych, zdrowotnych i prawnych zażywania narkotyków; pomóc w tym mogą ulotki, broszury czy plakaty, zawierające informacje na ten temat, a także zaproszenie osób, które mają za sobą negatywne doświadczenia związane z uzależnieniem od narkotyków i przekażą dostosowane do wieku i poziomu rozwoju uczniów - informacje na ten temat,
- d) realizację szkoleń/warsztatów dla rodziców na temat reagowania w przypadku zażywania przez dzieci środków psychoaktywnych, rozpoznawania czy dziecko zażywa takie substancje, do kogo należy się zgłosić w przypadku doświadczenia tego problemu oraz jak rozmawiać z dzieckiem w przypadku podejmowania przez nie zachowań ryzykownych,
- e) działania mające na celu informowanie dzieci i młodzieży na temat instytucji, gdzie mogą szukać pomocy; ulotki, plakaty powinny być umieszczone w widocznych miejscach, zarówno w szkołach, jak i innych instytucjach publicznych, a także powinny zawierać dane kontaktowe do instytucji pomocowych.

4) PROBLEM PRZEMOCY

Problem przemocy w gminie jest widoczny. Przemocy doświadczyło 22,00% ankietowanych mieszkańców. Należy jednak zwrócić uwagę na to, że jest grupa mieszkańców, która nie zdaje sobie sprawy z negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci (10,00% osób).

Problem przemocy wśród uczniów w gminie jest widoczny, aż 33,16% uczniów przyznaje, że doświadczyło przemocy. Szczególnie dostrzegalnym jej rodzajem jest przemoc rówieśnicza, bowiem 44,09% uczniów doznało przemocy ze strony kolegów ze szkoły oraz 28,20% uczniów jest zdania, że w ich szkole występuje przemoc. Jak wynika z analizy materiału badawczego, problem przemocy domowej jest mniejszy niż przemocy rówieśniczej, jednak również dostrzegalny i wymagający podjęcia działań profilaktycznych.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE:

- a) upowszechnienie informacji o miejscach w lokalnej społeczności, w których świadczona jest pomoc medyczna, psychologiczna, prawna, socjalna oraz zawodowa osobom dotkniętym przemocą, za pomocą ulotek, plakatów, broszur i stron internetowych,
- b) organizowanie dla mieszkańców warsztatów, których celem będzie zapobieganie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, poprzez ukazanie sposobów komunikowania się z osobą stosującą przemoc, naukę asertywnych form radzenia sobie z osobą agresywną oraz poprzez wskazanie innych możliwości, które mogą pomóc ofiarom przemocy. Zaleca się również, aby podczas warsztatów mieszkańcy uświadamiani byli, w jaki sposób reagować, jeśli znają osobę doświadczającą przemocy; szkolenia mogą mieć formę online, co jest szczególnie istotne ze względu na panującą obecnie sytuację epidemiologiczną,
- c) prowadzenie w placówkach leczenia uzależnień wstępnej diagnozy zjawiska przemocy domowej u nowych pacjentów, bowiem badania pokazują, że w rodzinach z problemem uzależnienia od alkoholu nierzadko dochodzi do przemocy,
- d) współpraca z przedstawicielami służb realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy i wymiaru sprawiedliwości, która ma na celu kierowanie osób stosujących przemoc w rodzinie lub środowisku lokalnym do uczestnictwa w

oddziaływaniach zmierzających do zniwelowania problemu; pomocne może być kontynuowanie realizacji interdyscyplinarnych spotkań, konferencji lub szkoleń, na których obecni będą przedstawiciele wszystkich służb,

- e) podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli instytucji realizujących działania zapobiegawcze problemom przemocy,
- f) tworzenie, wspieranie i finansowanie miejsc pomocy dorosłym i dzieciom, które oferują kompleksową pomoc: psychologiczną, terapeutyczną, socjoterapeutyczną, socjalną, w przypadku doświadczenia przemocy w rodzinie (np. punkty konsultacyjne); informacje o tych miejscach powinny być rozpowszechnione na stronach internetowych i w miejscach publicznych.
- g) kontynuowanie zwiększania świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania agresji w procesie wychowania, przy jednoczesnej edukacji w zakresie innych skutecznych i bezpiecznych dla rozwoju dziecka metod wychowawczych, poprzez warsztaty i zajęcia organizowane dla rodziców oraz przy wykorzystaniu strategii informacyjnej, zarówno w środkach masowego przekazu, jak i w społeczności lokalnej,
- h) prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, które będą obalać mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, a także będą opisywać mechanizmy przemocy w rodzinie i uświadamiać ich społeczną szkodliwość,
- i) realizacja zajęć mających na celu poszerzenie wiedzy z zakresu problematyki przemocy; zakres kierowanej do uczniów informacji, oprócz konsekwencji stosowania przemocy, powinien zawierać również treści na temat szerokiego spektrum rodzajów przemocy; zaleca się stosowanie różnych technik i metod, które będą w atrakcyjny i aktywny sposób przekazywały informacje; skuteczne w tym przypadku mogą być metody takie, jak: psychodrama (odgrywanie scenek na temat zachowań przemocowych, które pomogą wczuć się w doświadczenia osób będących ofiarą agresji); "burza mózgów" (stworzenie listy wszystkich zachowań będących aktem przemocy); praca w grupach (znalezienie wspólnych pomysłów rozwiązań problemu przemocy),
- j) przekazanie uczniom wiedzy, na temat możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia przez nich przemocy zarówno w szkole jak i w domu, a także w jaki sposób mogą reagować, jeśli będą świadkiem agresji,

- k) prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych w klasach poprzez: doskonalenie umiejętności radzenia sobie ze stresem, wzmacnianie poczucia własnej wartości, rozwijanie umiejętności asertywnego zachowania się,
- l) organizacja spotkań z policją, które mają na celu uświadomienie dzieciom i młodzieży, jakie zachowania są aktem przemocy i jakie niosą za sobą konsekwencje (ważne, aby funkcjonariusze byli przeszkoleni w zakresie prowadzenia zajęć profilaktycznych),
- m) realizacja zajęć i warsztatów integracyjnych w klasach; mają one na celu wzmacnianie więzi pomiędzy rówieśnikami i wpływanie na pozytywny klimat szkoły, który jest ważnym czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych,
- n) kontynuowanie realizacji szkoleń dla nauczycieli, które będą rozwijały u nich kompetencje kierowania klasą oraz umiejętności właściwego reagowania na niekorzystne zachowania uczniów, wzmacniania pożądanych zachowań i formułowania oczekiwań wobec uczniów.

5) INNE PROBLEMY SPOŁECZNE

W odniesieniu do problemu biedy i ubóstwa, starzenia się społeczeństwa oraz sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie Goleiszów zaleca się:

- a) tworzenie kampanii społecznej potępiającej różnego rodzaju dyskryminację, a jednocześnie propagującej tolerancję, empatię oraz aktywną pomoc ofiarom wykluczenia,
- b) kontynuowanie działań pomocowych dla osób ubogich: zasiłki i świadczenia, mieszkania socjalne, zbiórki pieniędzy, ubrań, żywności,
- c) identyfikowanie przez szkołę problemów finansowych w rodzinach uczniów oraz pomoc tym osobom (darmowe podręczniki, wyprawki szkolne, stypendia),
- d) poszerzenie oferty programów pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, starszych, niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie miejsc wsparcia, poradnictwa dla tych grup,
- e) materialną pomoc dla osób starszych,

- f) upowszechnienie wolontariatu – przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy osobom starszym, bezdomnym i zagrożonym ubóstwem,
- g) zapewnianie osobom starszym, niepełnosprawnym i innym zagrożonym wykluczeniem społecznym form aktywnego spędzania czasu oraz włączania tychże osób w życie zawodowe i publiczne. Istotne jest, aby informować mieszkańców o realizowanych działaniach,
- h) przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych poprzez organizowanie akcji, kampanii mających na celu stworzenie pozytywnego obrazu późniejszej fazy życia, odejście od stereotypu stary = chory, a także rozwój świadomości społecznej na temat potencjału osób starszych, tworzenie Klubów Seniora.

VIII. ANALIZA SWOT ORAZ DANE PROSPEKTYWNE

1. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

<u>EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ</u>	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- dobrze przygotowana kadra, gotowa do podnoszenia kwalifikacji - dobra baza materialna placówek oświatowych z dostępem do internetu - Zespoły artystyczne działające na terenie Gminy - działające Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna - imprezy organizowane cyklicznie i doraźnie - możliwość tworzenia klas integracyjnych - dobra współpraca pomiędzy instytucjami oświatowo – społecznymi - prężnie działające organizacje pozarządowe	- brak wolontariatu młodzieżowego - brak możliwości dojazdu osób dorosłych i dzieci na uroczystości i imprezy (brak środków komunikacji publicznej)
SZANSE	ZAGROŻENIA
- bogactwo architektury przyrodniczo-sakralnej - pozyskiwanie środków na edukację dla dorosłych, na przekwalifikowania z funduszy pomocowych	- niż demograficzny - niska świadomość edukacyjna większości społeczeństwa gminy

<u>POMOC SPOŁECZNA, PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE, POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM I OSOBOM STARSZYM</u>	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- dobrze funkcjonujący Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - skoordynowany system pomocy i wsparcia osobom i rodzinom potrzebującym pomocy - duża wiedza pracowników Ośrodka, chęć nabywania nowych kwalifikacji oraz doświadczenia, nowej i szerszej wiedzy, aby jeszcze skuteczniej pomagać i wspierać - mobilność i elastyczność pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej - dobra współpraca z innymi jednostkami działającymi na terenie Gminy - aktywna współpraca z instytucjami z sektora pozarządowego - szybka wymiana informacji pomiędzy instytucjami dotycząca naszych wspólnych klientów	- duże obciążenie zawodowe pracowników pomocy społecznej (duża ilość problemów klientów) - brak możliwości skorzystania przez pracowników z superwizji bądź sesji terapeutycznych - brak instytucji wspierających działanie systemu pomocy społecznej, takich jak dzienny dom pomocy społecznej, mieszkania chronione - niska wiedza i świadomość ludzi na temat pomocy społecznej - pojawiające się nowe problemy i kwestie społeczne związane z pracą pracowników

- dobra współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie - akceptacja społeczna dla działań podejmowanych na rzecz poprawy sytuacji rodzin z problemami - dobra współpraca przy realizacji działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – Zespół Interdyscyplinarny	
SZANSE	ZAGROŻENIA
- program 500+ - tworzenie innowacyjnych programów mających na celu wsparcie samorządów - możliwość dofinansowania ze środków UE - dalsze systematyczne umacnianie rodziny, motywowanie do właściwej egzystencji i funkcjonowania rodziny w środowisku,	- niedostateczne promowanie pozytywnego wizerunku rodzin wielopokoleniowych przez media i środowisko lokalne - stereotypowe myślenie na temat pomocy społecznej - uzależnienie klientów od systemu pomocy społecznej

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - podejmowanie działań profilaktycznych przy udziale instytucji zajmujących się zapobieganiem uzależnieniom - porady psychologa - porady terapeuty do spraw uzależnień - pedagodzy i psycholodzy w szkołach,	- nauczyciele nie posiadają dostatecznego przeszkolenia w zakresie niektórych programów profilaktycznych - zbyt mała liczba godzin psychologów w szkołach do rozwiązywania wszystkich problemów - brak komunikacji i ciągłości opieki – wsparcia po leczeniu odwykowym - utrudniony dostęp do korzystania z usług specjalistów ze względu na miejsce zamieszkania - brak placówki Wsparcia Dziennego w formie Specjalistycznej - brak możliwości dojazdów dla chętnych uczestników w zajęciach dodatkowych z terenu gminy - niedostateczne działania profilaktyczno– korekcyjne dla osób dorosłych - brak grup samopomocowych (AA, AI - anon, DDA)

SZANSE	ZAGROŻENIA
- szanse na zdobycie środków pomocowych unijnych i rządowych - zmieniające się przepisy korzystnie wpływające na lokalizację i ilość punktów sprzedaży alkoholu oraz zakaz spożywania w miejscu publicznym	- niska świadomość społeczności lokalnej dotycząca objawów nadużywania narkotyków, dopalaczy, anaboliów - brak pozytywnych wzorców w rodzinie - brak reakcji społeczeństwa oraz przyzwolenie na przejawy demoralizacji dzieci i młodzieży

2. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii)

W przeprowadzonych ankietach reprezentanci społeczności lokalnej określili w sposób szczegółowy oczekiwania realizacyjne w zakresie poszczególnych obszarów.

1) **OBSZAR: Pomoc społeczna, pomoc osobom niepełnosprawnym oraz osobom starszym, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.**

- a) Przeprowadzenie okresowej diagnozy problemów osób niepełnosprawnych
- b) Realizacja programu aktywności lokalnej
- c) Realizacja poradnictwa psychologicznego
- d) Wsparcie osób niepełnosprawnych poprzez działalność asystenta osoby niepełnosprawnej
- e) Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej, oświatowej oraz rozrywkowej dla osób starszych
- f) Udzielanie informacji dla osób niepełnosprawnych w ramach pracy socjalnej
- g) Udzielanie pomocy finansowej osobom niepełnosprawnym
- h) Realizacja usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych
- i) Podnoszenie kwalifikacji pracowników zajmujących się problematyką niepełnosprawności
- j) Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych, dostęp do edukacji zintegrowanej, szkoleń zawodowych oraz do zatrudnienia
- k) Promowanie idei wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych
- l) Inicjowanie interdyscyplinarnych form współpracy na rzecz osób niepełnosprawnych
- m) Współpraca instytucji świadczących pomoc i usługi na rzecz rodzin przeżywających trudności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych
- n) Rozwój partnerstwa lokalnego w zakresie wsparcia rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych
- o) Rozwój interdyscyplinarnych form wsparcia
- p) Nasilenie ochrony uczniów przed przemocą, uzależnieniami, zachowaniami patologicznymi poprzez oferowanie dzieciom i młodzieży szerokiego wachlarza zajęć pozalekcyjnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych

- q) Aktywizacja społeczności lokalnej mająca na celu wypracowanie postaw prospołecznych i wzmacniających odpowiedzialność za miejsce swojego zamieszkania.
- r) Wspieranie aktywności trzeciego sektora działającego w różnych obszarach życia społecznego
- s) Współpraca różnych środowisk na rzecz rozwoju społecznego
- t) Wspieranie inicjatyw organizacji klubów seniora
- u) Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej, oświatowej i rozrywkowej dla osób starszych
- v) Tworzenie klubów seniora i innych środowiskowych form wsparcia (tj. ośrodki wsparcia dla osób starszych)
- w) Realizacja projektów/działań informacyjnych oraz promujących zdrowy styl życia
- x) Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego stylu życia, realizacja kampanii społecznych wzmacniających odpowiedzialność za swoje zdrowie
- y) Intensywne wykorzystanie infrastruktury rekreacyjnej i sportowej poprzez organizację przedsięwzięć o charakterze pro-zdrowotnym
- z) Promowanie dziedzictwa kulturowego i walorów turystycznych gminy i okolic

2) OBSZAR: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii

- a) Stworzenie modelu współpracy pracownika socjalnego i konsultanta – psychologa, którego celem będzie podjęcie terapii przez osobę uzależnioną lub skierowanie jej na przymusowe leczenie
- b) Tworzenie i funkcjonowanie grup wsparcia dla osób współuzależnionych
- c) Utworzenie świetlicy środowiskowej dla dzieci z rodzin uzależnionych od alkoholu
- d) Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących na rzecz pomocy rodzinom z problemem alkoholowym
- e) Okresowa diagnoza problemów uzależnień w ramach diagnozy problemów społecznych
- f) Systematyczny monitoring sprzedaży napojów alkoholowych w punktach sprzedaży napojów alkoholowych poprzez badanie typu „tajemniczy klient”
- g) Przygotowanie kampanii mającej na celu zwiększenie świadomości społecznej nt. szkodliwości alkoholu oraz tytoniu

- h) Realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych - powinny dotyczyć wszelkich zachowań ryzykownych oraz obejmować dzieci i młodzież oraz ich rodziców i opiekunów
- i) Opracowanie materiałów edukacyjno - informacyjnych dotyczących uzależnień (zwłaszcza od alkoholu, palenia tytoniu oraz dopalaczy) oraz miejsc i ofert pomocy
- j) Inspirowanie do powstawania grup wsparcia sąsiedzkiego
- k) Współpraca mediów, rodziny, szkolnictwa, instytucji pomocy społecznej i służb porządkowych w celu włączenia działań zapobiegających patologiom w inne dziedziny funkcjonowania społeczności
- l) Realizacja gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w gminie Goleszów
- m) Podejmowanie działań interdyscyplinarnych ograniczających zjawisko przemocy w szkole i środowisku rówieśniczym
- n) Podejmowanie działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa osób starszych/niepełnosprawnych
- o) Współpraca środowisk nauczycielskich w zakresie profilaktyki uzależnień

3) OBSZAR: Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej

- a) Aktywizacja społeczności lokalnej mająca na celu wypracowanie postaw prospołecznych i wzmacniających odpowiedzialność za miejsce swojego zamieszkania
- b) Wspieranie aktywności trzeciego sektora działającego w różnych obszarach życia społecznego
- c) Współpraca różnych środowisk na rzecz rozwoju społecznego
- d) Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej, oświatowej i rozrywkowej dla osób starszych
- e) Tworzenie klubów seniora i innych środowiskowych form wsparcia (tj. ośrodki wsparcia dla osób starszych)
- f) Realizacja projektów/działań informacyjnych oraz promujących zdrowy styl życia
- g) Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego stylu życia, realizacja kampanii społecznych wzmacniających odpowiedzialność za swoje zdrowie
- h) Intensywne wykorzystanie infrastruktury rekreacyjnej i sportowej poprzez organizację przedsięwzięć o charakterze pro-zdrowotnym
- i) Promowanie dziedzictwa kulturowego i walorów turystycznych gminy Goleszów i okolic

j) Organizacja konferencji/seminariów nt. dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

IX. CEL GŁÓWNY STRATEGII, CELE STRATEGICZNE I ICH REALIZACJA

1. Cel główny strategii

Przeprowadzona analiza SWOT dla poszczególnych obszarów, jak również wyniki ankiet prospektywnych, pozwoliły na rozpoznanie najważniejszych kwestii, jakie powinny stanowić obszar działań Gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Przypomnieć należy, że Strategia Rozwoju Gminy określa cztery cele strategiczne, spośród których cel nr 1 jest niezwykle istotny z perspektywy niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych: „Wzmocnienie integracji społecznej, rozwoju kulturalno-społecznego oraz potencjału ludzkiego”. W ramach tego Celu wskazano cztery cele operacyjne:

1. wzmocnienie więzi w lokalnych społecznościach poszczególnych miejscowości gminy.
2. integracja mieszkańców w grupach wiekowych oraz w grupach zainteresowań, w tym sportu.
3. ugruntowanie i rozbudowa oferty kulturowej o wymiarze lokalnym i ponadlokalnym.
4. przeciwdziałanie bezrobociu, wykluczeniu społecznemu, aktywizacja grup i jednostek zagrożonych.

Uznać należy, że zachodzi wysoka zbieżność celów określonych w Strategii Rozwoju z celami, jakie należy wytyczyć na gruncie niniejszej Strategii. Kierując się zatem koniecznością zapewnienia jak najwyższej spójności kierunków działań Gminy, zdecydowano na oparciu celów strategicznych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na celach wynikających ze Strategii Rozwoju Gminy, zwłaszcza, iż okres obowiązywania obu dokumentów upłynie w 2026 r.

Wobec tego celem głównym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Goleszów jest „Podwyższanie standardu życia mieszkańców”.

2. Cele strategiczne i ich realizacja

Wobec wytyczenia celu głównego, jako zgodnego z celami Strategii Rozwoju Gminy, zasadne jest wskazanie na tożsame w tych zakresach cele szczegółowe. Będą to zatem:

- I. Zwiększenie aktywności fizycznej i społecznej mieszkańców poprzez rozwój bazy sportowej i rekreacyjnej.
- II. Poprawa warunków nauczania w przedszkolach i szkołach, a także zapewnienie dzieciom i młodzieży pozaszkolnych form aktywności fizycznej i kształcenia.
- III. Ochrona zdrowia i życia mieszkańców.
- IV. Zmniejszenie liczby korzystających z pomocy społecznej.
- V. Umożliwienie pełnego dostępu do udziału w życiu społecznym osobom starszym.

Gmina będzie dążyć do zapewnienia jak najlepszych standardów dla rozwoju i codziennego życia jej mieszkańców. Dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców pożądane są również inwestycje w doposażenie istniejących oraz w miarę możliwości, budowę nowych obiektów sportowych, czy placów zabaw. W ramach działań edukacyjnych korzystnym byłoby natomiast realizowanie zajęć pozaszkolnych, umożliwiających rozwój zainteresowań uczniów, pogłębianie wiedzy, a także nabywanie nowych umiejętności.

Problemem jest wzrastająca liczba osób ubogich, a także nadużywających alkoholu. Celem działań jest zaś zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej w długim okresie. Oznacza to nie tylko konieczność realizacji szkoleń i kursów, ale także wzmacnianie i kształtowanie już w uczniach potrzeby zdobywania wiedzy i wykonywania pracy. Nie można dopuścić do powielania przez dzieci negatywnych wzorców wynoszonych z domów rodzinnych.

<u>Cel I – Zwiększenie aktywności fizycznej i społecznej mieszkańców poprzez rozwój bazy sportowej i rekreacyjnej</u>	
<u>Kierunki działania</u>	<u>Wskaźniki realizacji</u>
– Rozbudowa istniejących obiektów sportowych – Budowa nowych obiektów sportowych – Budowa nowych placów zabaw	– Ilość miejsc dostępnych w ramach systemu obiektów sportowo-rekreacyjnych

<u>Cel II – Poprawa warunków nauczania w przedszkolach i szkołach, a także zapewnienie dzieciom i młodzieży pozaszkolnych form aktywności fizycznej i kształcenia</u>
--

<u>Kierunki działania</u>	<u>Wskaźniki realizacji</u>
– Bieżące remonty istniejących placówek edukacyjnych – Zakup materiałów edukacyjnych dla dzieci z najbiedniejszych rodzin – Finansowanie zajęć pozalekcyjnych – Doposażenie placówek edukacyjnych	– Ilość uczestników zajęć pozalekcyjnych – Ilość przekazanych materiałów edukacyjnych

Cel III – Ochrona zdrowia i życia mieszkańców

<u>Kierunki działania</u>	<u>Wskaźniki realizacji</u>
– Edukacja w zakresie profilaktyki zdrowia – Kursy w zakresie zdrowego odżywiania – Bezpłatne zajęcia sportowo-ruchowe dla seniorów	– Wzrost świadomości społeczności lokalnej na temat chorób „cywilizacyjnych” oraz profilaktyki – Wzrost liczby uczestników zajęć sportowych – Spadek liczby zachorowań oraz zgonów

Cel IV – Zmniejszenie liczby korzystających z pomocy społecznej

<u>Kierunki działania</u>	<u>Wskaźniki realizacji</u>
– Aktywizacja osób bezrobotnych, ze szczególnym uwzględnieniem osób trwale bezrobotnych – Programy wsparcia zatrudnienia osób bezrobotnych – Finansowanie programów wychodzenia z alkoholizmu – Organizacja kursów oraz szkoleń dla osób bezrobotnych	– Zmniejszenie ilości osób korzystających z pomocy społecznej – Spadek bezrobocia

Cel V – Umożliwienie pełnego dostępu do udziału w życiu społecznym osobom starszym

<u>Kierunki działania</u>	<u>Wskaźniki realizacji</u>
– wykorzystanie możliwości zatrudnienia opiekunów osób starszych w ramach prac społecznie użytecznych – promocja wolontariatu na rzecz osób starszych – organizacja kursów internetowych dla osób starszych – promocja zdrowego stylu życia poprzez aktywne formy spędzania wolnego czasu wśród osób starszych (np.: zajęcia na basenie, nordic walking) – utworzenie Rady Seniorów	– Liczba osób starszych objętych pomocą w ramach prac społecznie użytecznych – Liczba osób starszych objętych opieką wolontariuszy – Liczba osób zainteresowanych wolontariatem – Liczba zorganizowanych dla osób starszych kursów – Liczba przeszkolonych osób starszych – Liczba podjętych form aktywności zorganizowanych dla seniorów

X. SYSTEM ZARZĄDZANIA I AKTUALIZACJI STRATEGII.

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

PODMIOTY ZARZĄDZAJĄCE REALIZACJĄ STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Goleszów zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym, wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- a) Wójt Gminy Goleszów – wykonuje uchwały Rady Gminy i budżet Gminy przy pomocy Urzędu Gminy; odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii;
- b) Rada Gminy – organ stanowiący; uchwała budżet, pełni nadzór nad realizacją strategii;
- c) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – jednostka pomocnicza, odpowiedzialna za nadzór nad prawidłową realizacją Strategii, jak również monitoring.

INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii.

Wdrażając Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych gmina Goleszów będzie musiała oprzeć się o dostępne programy pomocowe, a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców. W tym sensie niezmiernie ważna będzie akcja informacyjno-promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału

w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

RAMY FINANSOWE

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Goleszów, przeznaczane będą co roku na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji.

Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu gminy, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzić będą z następujących źródeł:

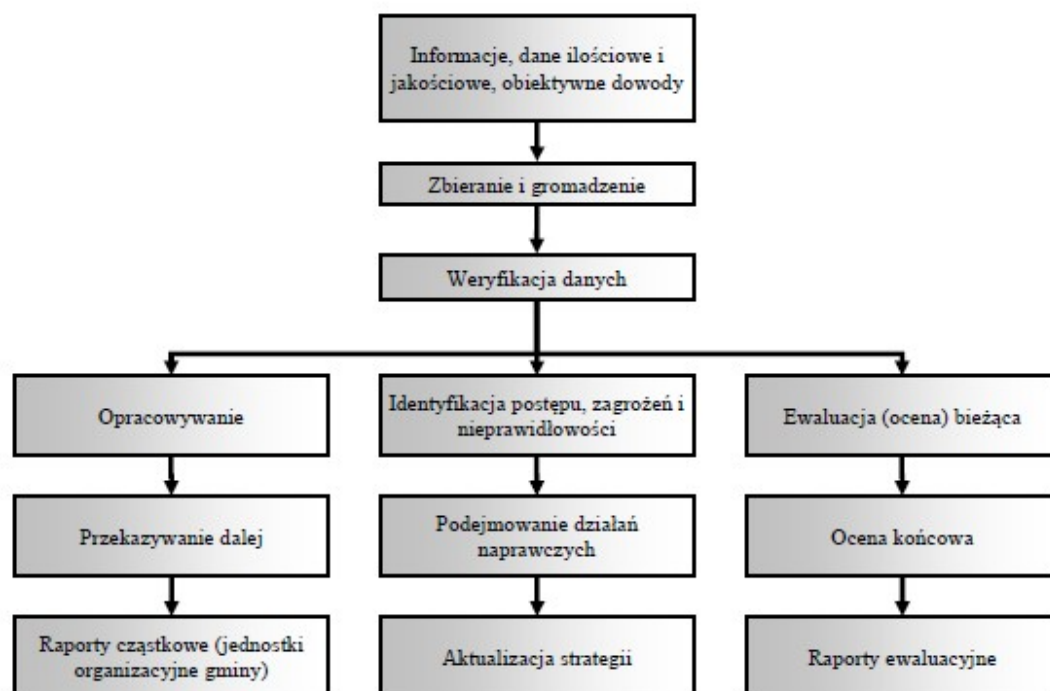
1. środków własnych budżetu gminy,
2. dotacji z budżetu państwa,
3. środków z funduszy krajowych,
4. środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

MONITORING I OCENA WDRAŻANIA STRATEGII

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Goleszów, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągania.

Przebieg procesu monitoringu i ewaluacji (oceny) postępów we wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przedstawia poniższy schemat.

Proces monitoringu i oceny Strategii

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu będą raporty roczne realizacji zadań opracowywane przez GOPS. Raporty będą sporządzane do końca kwietnia roku następującego po roku sprawozdawczym, którego dany raport dotyczy, w oparciu o sprawozdania (raporty częściowe) jednostek organizacyjnych gminy z realizacji wyznaczonych dla nich zadań oraz wszelkie dane uzyskane od podmiotów publicznych oraz prywatnych zaangażowanych w politykę społeczną, w tym w szczególności od organizacji pozarządowych i kościelnych działających w sferze pożytku publicznego. Raporty co dwa lata będą pełniły zarazem funkcję raportów ewaluacyjnych.

Raporty przekazywane będą Wójtowi Gminy Goleszów, który następnie przedstawi Radzie Gminy informację o stanie wdrażania strategii. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizacji Strategii, Wójt wspólnie z GOPS podejmuje działania naprawcze, modyfikując plany operacyjne gminy.

AKTUALIZACJA STRATEGII

Przegląd aktualizacyjny Strategii odbędzie się po 30 miesiącach (2,5 roku) jej obowiązywania. Będzie to cykl prac analogicznych do procesu tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, poprzedzonych analizą zmian następujących w otoczeniu społeczno-gospodarczym (np. nowe uregulowania prawne, nowe możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków pomocowych) oraz oceną postępów w realizacji Strategii, w tym poziomu zadowolenia lokalnej społeczności z podjętych działań w sferze polityki społecznej. Następnie na warsztatach ze społecznością, na podstawie zebranych materiałów (dane statystyczne, ankiety, sondaże opinii publicznej) i wyników monitoringu Strategii, zostaną opracowane poszczególne elementy strategii, które wymagają aktualizacji, a także dokonana zostanie weryfikacja poszczególnych celów strategicznych, operacyjnych oraz zadań realizacyjnych.

Maksymalnie na 12 miesięcy przed upływem okresu obowiązywania Strategii, możliwe jest dokonanie drugiego przeglądu aktualizacyjnego na wniosek Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Wniosek taki musi zostać poprzedzony rozpoznaniem, czy zachodzą przesłanki uzasadniające dokonanie zmian (przykładowo: zmiana przepisów prawa, przekładająca się na treść Strategii). Jeżeli GOPS uzna za konieczne wprowadzenie zmian, zainicjuje proces opisany powyżej, tzn. cykl prac analogicznych do procesu tworzenia gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.